

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه سؤالات طبقه بندی شده

ممراده با آموزش روش های تست زنی

فقه اصول

دکتر محمد رضا شب خیز

سرشناسه	: شب‌خیز، محمدرضا ۱۳۶۷
عنوان و نام پدیدآور	: مجموعه سؤالات چهارگزینه‌ای اصول فقه
مشخصات نشر	: تهران: کتاب آوا، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۶۳۰ صفحه
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۰۸۲-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
موضوع	: این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۵۵۰۶۸

مجموعه سؤالات چهارگزینه‌ای اصول فقه

مؤلف:	دکتر محمدرضا شب‌خیز
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	دوم- زمستان ۱۴۰۰
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۱۸۰,۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۰۸۲-۹

نشانی دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن‌بست حقیقت، پلاک ۴، طبقه ۲، واحد ۴
شماره‌های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۶۶۴۰۷۹۹۳ | دورنگار: ۶۶۴۶۱۱۵۸

avabook_kazemi@yahoo.com

فروشگاه کتاب آوا: اسلام‌شهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه) جنب فرمانداری
تلفن: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی‌دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خداوند بزرگ را شاکرم که بر این بنده حقیر منت نهاد تا بتوانم اثری دیگر در علم شریف اصول فقه به رشته تحریر درآورم و تقدیم به داوطلبان عزیز آزمون وکالت نمایم.

هدف از تدوین و تألیف این اثر، کمک به داوطلبان عزیز آزمون وکالت، در راستای شناسایی نقاط قوت و ضعف، آموزش روش پاسخ‌گویی به سؤالات چهارگزینه‌ای؛ و رفع مشکلات آنها در پاسخ به سؤالات، در درس اصول فقه است.

جهت نیل به این مهم؛ پس از سال‌ها تدریس این درس به شیوه‌های حضوری و مجازی، تألیف کتب مختلف در زمینه اصول فقه؛ و برگزاری کردن آزمون‌های متعدد آزمایشی؛ اقداماتی را در نگارش کتاب تست اصول فقه، لازم و ضروری دیدم که در این مقدمه، به پانزده مورد از مهم‌ترین اقدامات به عمل آمده در تحریر این اثر، اشاره می‌نمایم:

۱- کلیه سؤالات دارای پاسخ‌نامه تشریحی می‌باشند. به این صورت که: در ابتدا، علت درستی گزینه صحیح را ذکر کرده‌ام؛ سپس، علت نادرستی سه گزینه دیگر.

۲- با توجه به اینکه معتقدم هر سؤالی که در آزمون وکالت مطرح می‌شود، دارای نکته یا نکات مهم یا ظریفی است؛ تک‌تک سؤالات و گزینه‌ها را به صورت مجزاً با توجه به کشف هدف طراح از طرح آن سؤال، تحلیل و بررسی کرده‌ام؛ در نتیجه، هیچ‌گاه پاسخ سؤالی را به پاسخ سؤالی دیگر ارجاع نداده‌ام.

۳- برخی مباحث اصولی، تاکنون در آزمون وکالت مورد سؤال قرار نگرفته‌اند؛ و یا به ندرت از آنها سؤال طرح شده است؛ به همین دلیل، این موضوع ممکن است موجب این تصور شود که آن مبحث، مبحثی است غیرمهم. لیکن رویه آزمون‌های برگزار شده در سال‌های اخیر، خلاف این تصور را ثابت کرده است. از جمله این مباحث و عناوین، صرفاً در آزمون وکالت ۱۳۹۹ عبارتند از: ۱- بحث «اجزاء»؛

۲- بحث «عدم تداخل اسباب و مسببات»؛ ۳- بحث «اجتماع امر و نهی»؛ ۴- بحث «متفقین و مختلفین بودن مطلق و مقید». در این اثر، تلاش کرده‌ام به بررسی و تبیین این‌گونه مباحث بپردازم؛ تا داوطلبان عزیز، از جهت جامعیت منبع، استرس و نگرانی نداشته باشند.

۴- برخی اصطلاحات و عناوین اصولی، دارای نام دیگر (نام‌های متعدد) می‌باشند. چه‌بسا ممکن است داوطلب آزمون، به مبحثی مسلط باشد؛ ولی هنگامی که طراح به جای استفاده از همان اصطلاح معروف در کتب اصولی، از نام دیگر آن اصطلاح استفاده می‌کند؛ داوطلب، قادر به پاسخ‌گویی به آن سؤال نیست. به عنوان نمونه، یکی از مباحث اصولی، تحت عنوان «جمع عرفی و جمع تبرعی» است که ممکن است

داوطلب با نام‌های دیگر این دو اصطلاح آشنا نباشد؛ در نتیجه، علی‌رغم تسلط داوطلب آزمون بر مبحث جمع عرفی و جمع تبرعی، صرفاً به جهت آشنا نبودن با نام دیگر این دو اصطلاح، نتواند به سؤال طرح شده پاسخ دهد. به جمع عرفی، «جمع مقبول»، «جمع شایسته»، «توفیق دلالتی»، «توفیق عرفی»، «جمع دلالتی / جمع دلالتی» گفته می‌شود. همچنین، به جمع تبرعی، «جمع غیرمقبول»، «جمع ناشایست»، «جمع اعتباری» و «جمع غیردلالتی» نیز گفته می‌شود. در این اثر، تلاش کرده‌ام نام دیگر (نام‌های دیگر) اصطلاحات اصولی را برای داوطلبان عزیز ذکر نمایم.

هـ- برخی عناوین اصولی، در عرف حقوق، با مسامحه تعریف و تبیین شده‌اند؛ در صورتی که طراح محترم سؤال (بالأخص طراحان جدید) در درس اصول فقه، از داوطلبان عزیز، انتظار آشنایی با تعریف دقیق و جامع را دارد. به عنوان نمونه، مصطلح است که می‌گویند: استصحاب عبارت است از یقین سابق و شک لاحق؛ لیکن در استصحاب، هم یقین و هم شک برای لاحق (اکنون) می‌باشند؛ و در آزمون وکالت سال ۱۳۹۹ در سؤال ۷۹، طراح سؤال به این موضوع توجه نموده و سؤالی مطرح کرده است. از جمله این مباحث و عناوین می‌توان به «وضع تعینی و وضع تعینی»، «حقیقت و مجاز»، «حکم واقعی و حکم ظاهری»، «تخصّص»، «حکومت»، «ورود»، «شک ساری»، «استصحاب وارونه»، «استصحاب کلی»، «اصل مثبت»، «نسخ و تخصیص» اشاره کرد. در این اثر، تلاش کرده‌ام تعریف دقیق و جامع این مباحث را که مورد انتظار طراح محترم سؤالات است، برای داوطلبان عزیز تبیین نمایم.

و- همان‌گونه که مستحضرید، تا سال ۱۳۹۴ یکی از دروس مورد سؤال در آزمون قضاوت، درس اصول فقه بوده؛ و منبع آن، کتاب اصول الاستنباط علامه حیدری^۱ بوده است. در آزمون قضاوت سال ۱۳۹۵، درس اصول فقه، از منابع این آزمون حذف گردید؛ تا اینکه در سال ۱۴۰۰، مجدداً، به عنوان یکی از منابع این آزمون معرفی شد. همچنین، تا سال ۱۳۹۴ منبع درس اصول فقه در آزمون کارشناسی ارشد (حقوق خانواده)، کتاب اصول الفقه علامه مظفر^۲ بوده است.

تعدادی از تست‌هایی که داوطلبان عزیز آزمون وکالت در درس اصول فقه، اکنون مورد مطالعه قرار می‌دهند، تست‌های اصول فقهی‌اند که تا سال ۱۳۹۴ در آزمون‌های قضاوت، کارشناسی ارشد و دیگر آزمون‌ها مطرح شده بودند. داوطلبان آزمون وکالت باید به این موضوع آگاه باشند که در برخی مباحث، نظر مورد قبول در آزمون قضاوت، کارشناسی ارشد (حقوق خانواده) و آزمون وکالت، با هم تفاوت داشتند. در این اثر، کلیه سؤالات آزمون قضاوت که تا سال ۱۳۹۴ طرح شده بوده (و بر اساس نظر علامه حیدری^۱ بوده)، همچنین کلیه سؤالات آزمون کارشناسی ارشد که تا سال ۱۳۹۴ طرح شده بوده (و بر اساس نظر علامه مظفر^۲ بوده) را با نظر پذیرفته شده در آزمون وکالت، مطابقت داده‌ام. در مقابل این سؤالات، عبارت «مطابق شده با نظر آزمون وکالت» درج گردیده است.

اگر بخواهم به صورت ریشه‌ای در کلامی کوتاه، به دلیل وجود سؤالات اختلافی در درس اصول فقه بپردازم؛ خطاب به دانشجویان عزیزم در راستای تنویر اذهان می‌گویم: تا سال ۱۳۹۴ منبع درس اصول فقه

در آزمون وکالت، کتاب مرحوم استاد ابوالحسن محمدی^۱ بوده است. هنگامی که منبع طرح سؤال، کتابی مشخص باشد و سؤالات از درون همان کتاب طرح گردد، می دانیم در مباحث اختلافی، باید بر اساس نظر مذکور در آن منبع، به سؤال مطروحه پاسخ دهیم. لیکن از سال ۱۳۹۴ به بعد، منبع طراح سؤال در درس اصول فقه تغییر کرد؛ و سازمان سنجش، بدون ذکر نام اثری مشخص، «کتاب مرجع اصول فقه» و «نظر مشهور اصولیون» را معیار خود در طراحی سؤال قرار داده است. به عنوان نمونه، در سؤال ۶۴ آزمون وکالت ۱۳۹۹ آمده است «مطابق با نظر بیشتر اصولیون ...» که این عبارت، همچنین پاسخ‌هایی که طراح محترم در مابقی سؤالات اختلافی در سال‌های اخیر انتخاب و تعیین می‌کند، دلالت بر این دارد که منبع و معیار طراح سؤال، نظر مشهور اصولیون؛ و توجه به کتب مرجع اصول فقه است. همچنین در سؤال ۶۶ آزمون وکالت ۱۳۹۹ آمده است «بنا به نظر معروف ...»؛ و یا در سؤال ۶۷ آزمون وکالت ۱۳۹۹ عبارت «مشهور آن است ...»، مؤید این مطلب می‌باشند.

در این اثر، برای رفع این مشکل، در ارتباط با مباحث اختلافی، به دو یا چند نظر اختلافی (اعم از نظر مشهور اصولیون و نظر دیگر اصولیون) اشاره کرده‌ام؛ و داوطلبان عزیز، باید مطابق با نظر مشهور اصولیون به سؤال مطروحه پاسخ دهند. مگر اینکه طراح سؤال، به طریقی اشاره نماید که دیدگاه دیگری (به جز دیدگاه مشهور) ملاک ایشان است. لازم به ذکر است، از سال ۱۳۹۴ منبع درس اصول فقه در آزمون کارشناسی ارشد، مطابق با منبع آزمون وکالت شده است؛ در نتیجه، دانشجویان عزیزی که برای آزمون کارشناسی ارشد مطالعه می‌کنند؛ می‌توانند به مطالعه کلیه سؤالات این اثر (اعم از تألیفی، وکالت و ...) بپردازند.

۷- از جمله پرسش‌هایی که از دیرباز ذهن داوطلبان عزیز آزمون وکالت را درگیر خود کرده بوده، این است که «طرح سؤال در آزمون امسال، به چه شیوه‌ای است؟». دلیل این پرسش این است که: در برهه‌ای از زمان، سؤالات درس اصول فقه، به صورت حفظی بود؛ در برهه‌ای دیگر، تکیه طراح در طرح سؤال، استفاده از مثال بوده؛ در برهه‌ای دیگر، تکنیک‌های تست‌زنی؛ و در برهه‌ای، طرح سؤال به شیوه مفهومی. در این اثر، برای جلوگیری از سردرگمی داوطلبان عزیز، تلاش کرده‌ام در کلیه مباحث، طرق مختلف طرح سؤال (حفظی، مفهومی و ...) را مورد تألیف و تدوین قرار دهم.

۸- در مواردی، دانشجویان عزیزم اشاره می‌کنند که دو سؤال طرح شده در آزمون وکالت، با هم در تعارض هستند. این سؤالات را در مباحثی همچون «حقیقت و مجاز»، «تعارض و تزامم»، «اصل مثبت» مشاهده خواهید کرد. در صورتی که به داوطلبان اعلام نشود که حقیقت امر این است که سؤال قدیمی‌تر، با اشکال و ایرادی طراحی شده؛ و طراحی جدید سازمان سنجش، اشکال آن سؤال را در سال‌های اخیر برطرف کرده‌اند؛ حجمی از نگرانی و استرس برای داوطلب ایجاد می‌شود. در این اثر، به سؤالاتی که سابقاً با اشکالی طرح شده بودند؛ و در سال‌های اخیر، اشکال آنها برطرف شده، اشاره کرده‌ام.

بخش اول:
مباحث الفاظ

فصل اول: وضع الفاظ.....	۱۵
سؤالات تألیفی.....	۱۵
پاسخنامه سؤالات تألیفی.....	۲۸
سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۶۳
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۷۲

فصل دوم: اوامر.....	۹۹
سؤالات تألیفی.....	۹۹
پاسخنامه سؤالات تألیفی.....	۱۱۴
سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۱۴۰
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۱۴۹

فصل سوم: نواهی.....	۱۶۹
سؤالات تألیفی.....	۱۶۹
پاسخنامه سؤالات تألیفی نواهی.....	۱۷۳
سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۱۷۸
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۱۸۰

فصل چهارم: مفهوم و منطوق.....	۱۸۳
سؤالات تألیفی.....	۱۸۳
پاسخنامه سؤالات تألیفی.....	۱۹۶
سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۲۳۸
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده.....	۲۴۵

فصل پنجم: عام و خاص	۲۶۱
سؤالات تألیفی	۲۶۱
پاسخنامه سؤالات تألیفی	۲۷۵
سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۲۹۷
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۰۷

فصل ششم: مطلق و مقید	۳۲۴
سؤالات تألیفی	۳۲۴
پاسخنامه سؤالات تألیفی	۳۳۷
سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۶۲
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۶۶

فصل هفتم: مجمل و مبین	۳۷۶
سؤالات تألیفی	۳۷۶
پاسخنامه سؤالات تألیفی	۳۷۸
سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۸۳
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۸۴

بخش دوم:

ادله استنباط احکام

فصل اول: قرآن	۳۸۷
سؤالات تألیفی	۳۸۷
پاسخنامه سؤالات تألیفی	۳۸۸
سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۹۰
پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده	۳۹۱

فصل دوم: سنت ۳۹۳

سؤالات تألیفی ۳۹۳

پاسخنامه سؤالات تألیفی ۳۹۵

سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۳۹۹

پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۰۰

فصل سوم: اجماع ۴۰۲

سؤالات تألیفی ۴۰۲

پاسخنامه سؤالات تألیفی ۴۰۴

سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۰۸

پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۰۹

فصل چهارم: عقل ۴۱۳

سؤالات تألیفی ۴۱۳

پاسخنامه سؤالات تألیفی ۴۱۶

سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۲۱

پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۲۵

فصل پنجم: قیاس ۴۳۲

سؤالات تألیفی ۴۳۲

پاسخنامه سؤالات تألیفی ۴۳۴

سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۴۰

پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۴۴

فصل ششم: دیگر ادله ۴۵۲

سؤالات تألیفی ۴۵۲

پاسخنامه سؤالات تألیفی ۴۵۴

سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۵۹

پاسخنامه سؤالات آزمون‌های برگزار شده ۴۶۰